

دارو

در کشور آذربایجان

دکتر فریدون سیامکنزاد - دکتر علی منتصری

۲- حالا که با آن ذهنیت حدود دو ساعت و نیم پرواز را پشت سر گذاشته و در فرودگاه باکو به زمین نشستهای، اولین چیزی که احساس می‌کنی، پا گذاشتن در سرزمینی است که نه تنها همسایه تو است، بلکه اصلاً خود تو هست و تو قرار است در آیین تفکرات خودت قدم بگذاری.

۳- با این تخیلات و با باز شدن در خروجی هواپیما پا به کشور آذربایجان گذاشتیم و چه زود همه آن چیزی که با خود در تفکراتم ساخته بودم فرو ریخت و در همان اول قدم و لحظه‌های

۱- وقتی قرار است به کشوری سفر کنی که در تفکراتت به دلایل متعدد، احساس یکی بودن با مردمش می‌کنی، و از نظر فرهنگ و آداب و رسوم و مذهب، تفاوتی بین مردم آن کشور و خودت و جامعه‌ات قایل نیستی، حتی زبان که اولین قدم در راه ارتباطات است، نیز با بخشی وسیع از سرزمین خودت یکی است، به راستی که فکر می‌کنی به بخشی از مملکت خودت قدم می‌گذاری که دیرزمانی از تو جدا شده بود و حالا به شکلی مستقل دارد اداره می‌شود.

آغازین ورود متوجه شدم که جز با آن دوست و همکاری که برای همراهی ما به فرودگاه آمده بود و از لهجه‌اش فهمیدم که آذری است، با هیچکس دیگر قرابت و نزدیکی ندارم و در طول مدتی که این کشور از ما جدا شده است فرسنگ‌ها فاصله فرهنگی نیز با ما و مردم ما پیدا کرده است و حالا حتی با وارد شدن لغات بسیار زیادی از زبان روسی به زبان آنها، آذری‌شان نیز با زبان آذری ما بسیار متفاوت شده است.

۴- پس از استقرار در هتل محل اقامت به سرعت تعیین قبله کردیم و وضو ساختیم و قبل از این که نماز صبح‌مان از دست برود، آن را به جا آوردیم. احساس سبکی که کردیم، با دوستان گپی زدیم و سپس از هم جدا شدیم. بعد از دو ساعتی استراحت، راهی بازدید از کارخانه «آذرفارم» شدیم. کارخانه داروسازی آذرفارم کارخانه‌ای است که چهل درصد سهام آن متعلق به شرکت‌های ایرانی داروپخش، رازک و زهراوی است و با فروش ماهیانه حدود ۶۵ هزار دلار در حال رشد است ولی موفقیت چندان چشمگیری در بازار ندارد و جالب است اشاره گردد که داروهای آذرفارم با برچسب زبان آذری توزیع می‌گردد و هیچ نشانه‌ای از ایران روی آنها نیست و طبق گفته مدیر ایرانی کارخانه چنانچه خریداران آذربایجانی بدانند که دارو ایرانی است از خرید آن خودداری خواهند کرد.

۵- وقتی از بازدید کارخانه آذرفارم که کارخانه داروسازی قابل قبولی است و آینده خوبی را پیش رو دارد، خلاص شدیم راهی بازدید از داروخانه‌های شهر شدیم. شاید باورتان نشود که در کشوری مثل آذربایجان و در شهری مثل باکو که زمانی متعلق به ایران بوده است، هیچ

اثری از داروهای ایرانی یافت نمی‌شود. وقتی از مسئول داروخانه‌ها سراغ داروی ایرانی را می‌گرفتیم با یک حالت خاصی جواب منفی می‌دادند و در یکی از داروخانه‌ها وقتی مسئول داروخانه اصرار ما را در رابطه با محصولات ایرانی دید، پستانکی را از داخل یک قفسه برداشت و گفت تنها محصول ایرانی ما همین است.

۶- قسمت اعظم بازار دارویی آذربایجان در انحصار داروهای روسی، اکرایی و سایر کشورهای اروپای شرقی خصوصاً لهستان و بلغارستان می‌باشد. داروهای کشورهای فوق ارزان بوده و به لحاظ سیستم آموزش پزشکی شوروی سابق، و آشنایی پزشکان به زبان روسی و وجود داروهای قدیمی، تغییر عادت پزشکان خصوصاً آنهایی که در سیستم دولتی کار می‌کنند بسیار مشکل است.

۷- ۹۰ درصد معاملات دارویی در آذربایجان چه در زمینه خرید و چه در رابطه با فروش به صورت غیررسمی (به لحاظ فرار مالیاتی) و نیز نقدی انجام می‌گیرد و به دلیل فعال نبودن سیستم بانکی، صدور چک و داشتن حساب بانکی الزامی نیست. فروشندگان دارو مثلاً همین کارخانه آذرفارم، داروی خود را به داروخانه تحویل داده و رسید می‌گیرد، و بعد از مدتی و با چندین و چند بار مراجعه، از داروخانه پول نقد دریافت می‌کند.

۸- شرکت‌های چندملیتی غربی به تدریج در حال رشد هستند و آینده خوبی خواهند داشت. همچنین شرکت‌های هندی و پاکستانی با عرضه دارو به قیمت خیلی پایین توانسته‌اند قسمتی از بازار را به دست آورند، ولی این بازار بسیار

محدود است.

۹- شرکت‌های دارویی وابسته به کشور ترکیه بسیار فعال هستند. البته ترکیه در همه زمینه‌ها در آذربایجان فعال بوده تا جایی که فرهنگ ترکیه در آذربایجان بدجوری جاخوش کرده است. ترکیه تلاش فراوانی را جهت کسب بازار دارویی آذربایجان به کار برده است. سیستم جدید طراحی شده توسط شرکت‌های دارویی ترکیه بسیار خاص بوده و با در نظر گرفتن پورسانتی که به پزشکان دولتی و داروخانه‌ها می‌دهد قصد نفوذ بیش از پیش در بازار دارویی آذربایجان را داشته و می‌توان گفت که در سالهای اخیر موفق نیز بوده است.

۱۰- ثبت دارو در کشور آذربایجان به سادگی و با در نظر گرفتن مبلغی هزینه عملی است. بدین علت بازار مملو از داروهای رنگارنگ است. سیستم گمرکی از بوروکراسی کمتری برخوردار بوده و با هزینه‌ای جزئی، خصوصاً در مورد دارو که حقوق گمرکی ندارد آسان است.

۱۱- توزیع دارو عمدتاً توسط شرکت‌های توزیع کننده دارو که «دپو» نامیده می‌شوند به طور انحصاری صورت می‌گیرد. تعداد این عمده‌فروشی‌ها حدود ۲۵ واحد است. عمده‌ترین دپوهای دارویی، دپو ریادنت، دپو خادام غفور و دپو ویتا می‌باشند که به ترتیب در رتبه اول تا سوم قرار دارند. تعداد داروها و اقلامی که از طریق این دپوها به فروش می‌رسد حدود ۱۲۰۰ قلم است.

۱۲- در کشور آذربایجان حدود ۲۰۰۰ داروخانه که بیش از نیمی از آنها دولتی هستند مشغول فعالیت بوده و تعداد داروخانه‌های پاکو حدود

هزار باب است که در فضاهای مختلف و به شکل دولتی و خصوصی می‌باشند. اصولاً تأسیس داروخانه خیلی ساده بوده و با پرداخت مبالغی، مجوز مربوطه بدون در نظر گرفتن فاصله صادر می‌شود.

۱۳- ارزش فروش داروهای گزارش شده در آذربایجان حدود ۵۰ تا ۷۰ میلیون دلار است که این رقم به دلیل فرار از مالیات می‌باشد، ولی گفته می‌شود که میزان واقعی داروهای مصرف شده در سال از حدود ۱۲۰ میلیون دلار نیز تجاوز می‌کند. معمولاً غالب معاملات از جمله خرید و فروش دارو به صورت غیررسمی و ثبت نشده انجام می‌شود.

۱۴- در هر حال در کشور آذربایجان داروهای ارزان قیمت ایرانی جایگاهی ندارند و تقریباً داروی ایرانی به ندرت ممکن است در حد شهرهای مرزی وجود داشته باشد. البته راه سرمایه‌گذاری و فعالیت باز است و شرکت‌های ایرانی می‌توانند در آذربایجان با تأسیس کارخانه داروسازی، فعال‌تر از حالت فعلی باشند. بدیهی است شروع کار و فعالیت در این کشور نیاز به عزم ملی داشته و باید به شدت مورد حمایت دولت قرار گیرد تا در آینده صادرات دارو به آذربایجان معنی داشته باشد.

